

ترکی یا آذری؟

یکی از معضلات فکری و اجتماعی جوانان و حتی جامعه دانشگاهی آذربایجان، ترس و ابا از ترک نامیدن خود است چرا که در دوران حکومت پهلوی که آثار آن هنوز هم باقی است ناجوانمردانه‌ترین ضربه‌ها بر شخصیت ترکان ایران وارد آمد.

در طول حکومت ۵۳ ساله رضا خان و فرزند او، ترکان ایرانی از هر نوع توهین و تحقیری در امان نبودن و امروزه هم گویی کلمه **ترک**، کابوسی است که بر سینه جوانان آذربایجان و جوانان ترک دیگر نقاط کشور سنگینی می‌کند و چنان شد که جوانان تبریزی، ارومیه‌ای، زنجان، اردبیلی و... با دو نوع هویت، تحقیر شده ترکی و افتخار آمیز آذری روبرو شود. ترکی صحبت می‌کرد ولی خود را آذری می‌نامید. وقتی از او می‌پرسیدی ترک هستی یا آذری می‌گفت آذری، وقتی می‌پرسیدی آذری یعنی چه و منظور از آذری چیست چیزی برای گفت نداشت.

ولی وقتی همین آذری پای از وطن بیرون می‌گذاشت ایرانی بودن خود را انکار می‌کرد و خود را ترک اصیل معرفی می‌کرد آن هم نه از نوع ایرانی!

ترک ستیزی از زمان سقوط حکومت قاجار آغاز شد و توسط روشنفکران نژاد پرستی چون محمود افشار (بنیانگذار بنیاد افشار) و احمد کسروی (کسی که تئوری زبان آذری را تقدیم رضا خان کرد) به اجرا درآمد که همگی از مواجب بگیران حکومت پهلوی بودن. تئوری کسروی بر این اساس بود، چون اهالی چهار روستا در اطراف مرند و قره داغ ترک نیستند دلیلی شد بر اینکه ساکنان اصلی و بومی آذربایجان ترک نیستند. ولی حتی اهالی آن روستا هم به زبان تاتی و تالشی تکلم می‌کردند ولی کسروی با اصرار همه آن‌ها را آذری نامید. نکته جالب اینجاست که اگر فرضیه کسروی را به تمام ایران تعمیم دهیم به این نتیجه می‌رسیم که نود درصد ایران ترک هست چون کمتر استانی وجود دارد که در آن یک روستای ترک نباشد.

کسروی در رساله ۵۶ صفحه‌ای خود که در زمان رضاخان منتشر کرد، در آن نقل کرد که از این زبان غیر ترکی مردم آذربایجان (آذری) در تاریخ هیچگونه آثار و نشانه‌های ادبی و مکتوب هر چند بسیار اندک دیده و یا شنیده نشده است. بر این اساس پروژه‌های کوتاه مدت و بلند مدت با هزینه‌های سرسام آور به راه افتاد و زبان سازی و هویت تراشی برای ایرانیان غیر فارس رونق گرفت و دشمنی و تبلیغات علیه زبانهای غیر فارس بخصوص ترک در اولویت این برنامه‌ها بود. نام‌های بومی و ترکی شهرها، روستاها، رودها و کوههای آذربایجان با نام‌های ساختگی فارسی عوض گردید مثل ارومیه به رضائیه، سلماس به شاهپور، صائین قلعه به شاهین دژ، قره داغ به ارسباران، آجی چای به تلخه رود، قره چمن به سیاه چمن و مثالهای بسیار دیگر... .

از آنجا که برگرداندگان این نام‌ها اطلاعات و معلومات درستی از فرهنگ زیبای ترک نداشتند نمی‌دانستند در ترکی «قره» علاوه بر سیاه، معنی بزرگ و بلند و والامقام را هم می‌دهد. مثل قره باغ یعنی باغ بزرگ و قره چمن یعنی چمن وسیع و قره بولاغ یعنی چشمه بزرگ. قره را فقط به مفهوم سیاه به کار برند و اسم روستای قره چمن تبریز را چمن سیاه نامیدند و دنیای را به خود خندانند و ندانستند هیچ جای دنیا چمن سیاه پیدا نمی‌شود!

بعضی از کسرویستهای افراطی حتی پا را از دیدگاههای احمد کسروی نیز فراتر گذاشته‌اند و به اصطلاح تحمیل زبان ترکی بر مردم آذربایجان را به مغولان نسبت داده‌اند!

این افراطیون حتی نمی‌دانند و یا خود را به نادانی زده‌اند که زبان مغولی چیز است متفاوت از زبان ترکی و اگر می‌خواستند زبان خود را بر مردم ایران و آذربایجان تحمیل کنند چرا زبان مغولی خود را تحمیل نکردند و زبان ترکی را تحمیل کردند از آن گذشته مغولان فقط کنترل آذربایجان را درست نداشتند بلکه از چین تا عراق در دست آن‌ها بود و اگر در پی تحمیل زبان ترکی بودن چرا هموطنان فارس ما ترک نکردند؟!

و با همه این حرف‌ها این در حالی است که ترکان همیشه در طول تاریخ به رشد و گسترش زبان فارسی کمک کرده‌اند و در هیچ کجا نمی‌توان مدرکی را پیدا کرد که ترکان، علیه و برای از بین بردن این زبان کاری انجام دادند. زبان ترکی زبان است زیبا با قدمت بیش از هفت هزار ساله و سومین زبان زنده و با قاعده دنیا (به نقل از مجله پیام یونسکو) و حق رسمی و سرتاسری شدن در ایران به عنوان دومین زبان رسمی کشور در کنار زبان فارسی را دارد.

از دیگر خصوصیات زبان ترکی:

زبان ترکی؛ سومین زبان با قاعده، قانونمند و بین المللی دنیا (پس از انگلیسی و عربی) بوده و به لحاظ کثرت متکلمین آن در جهان، پس از زبان‌های چینی، هندی، انگلیسی و اسپانیایی؛ در جایگاه پنجم قرار می‌گیرد. زبان ترکی با قدمتی بیش از ۷۲۰۰ سال بوده که به ۲۹ لهجه و نوع مختلف از کشور چین در شرق آسیا تا منطقه بالکان در قلب اروپا تکلم می‌شود که از اینان، ۲۲ لهجه دارای گرامر و ادبیات مستقل می‌باشد و بر خلاف زبان‌های هندی اروپایی، در بین زبان‌های این خانواده اختلاف چشمگیری وجود ندارد.

علت تفرق و گوناگونی زبان توانمند و سرشار ترکی؛ حوادث تاریخی، شرایط اقلیمی و ویژگی‌های آوایی بوده است. هیچ یک از زبانهای زنده و مرده دنیا به اندازه زبان ترکی دارای انواع، گونه‌ها، لهجه‌ها و شیوه‌های فراوان نیست. زبان ترکی حدود ۲۴۰۰۰ فعل دارد که در فارسی بیش از ۵۰۰۰ نمی‌باشد. حدود ۱۶۵۰ لغت ترکی آذربایجانی شناخته شده است که برای آن‌ها لغات مستقلی در فارسی نیست. مانند یایخالاماق، یوبانماق، یودورتماق و

چند هزار لغت با ریشه ترکی در زبان فارسی موجود است که از این لغات بیش از ۶۰۰ لغت جزء کلمات مصطلح و روزمره است.

قدمت زبان: بیش از ۷۲۰۰ سال.

تکلم بیش از ۳۶۰ میلیون نفر در دنیا به زبان ترکی.

حاوی بیش از ۱۰۰ هزار واژه اصیل.

ریشه‌دار بودن تمامی کلمات.

کاملترین آوای خلقت با ۹ آوا.

بیان حقیقت مزایای زبان ترکی نسبت به فارسی بر اساس دلایل علمی، دلیلی بر برتری ملت ترک بر فارس نمی‌شود و چنین منظوری نیز در این نوشته مد نظر نیست.
بلکه هدف، افشای حقایقی است که بیش از ۸۰ سال، مغرضانه جهت تحقیر و نابودی ملت ما کتمان و تحریف شده است!

منابع:

در منابع زیر هم کتابهای جالبی برای ابهام زدایی می‌توان یافت. البته درج این فهرست به معنای تأیید یکی و یا رد دیگری نیست. همچنین طبیعی است که همه منابع نمی‌تواند در اینترنت در دسترس باشند.

- ۱) زبان ترکی در ویکیپدیا (انگلیسی) - Wikipedia و ویکیپدیا (فارسی) - Wikipedia
- ۲) سایت زبان‌شناسی www.ethnologue.com
- ۳) تورکلرین تاریخ و فرهنگینه بیر باخیش، دکتر جواد هیئت، ضمیمه مجله وارلیق، اسفند ۱۳۶۵.
- ۴) آذربایجان شفاهی خلق ادبیاتی، دکتر جواد هیئت، وارلیق مجله سینین ضمیمه سی ۱۳۶۷.
- ۵) تاریخ دیرین ترکان ایران، پروفیسور محمدتقی ذهتابی، نشر اختر.
- ۶) سیری در تاریخ زبان و لهجه‌های ترکی، دکتر جواد هیئت، نشر پیکان ۱۳۸۰.
- ۷) آذربایجان ادبیات ی تاریخینه بیر بخش (جلد اول)، دکتر جواد هیئت، ویژه نامه مجله وارلیق، بهار ۷۶.
- ۸) آذربایجان ادبیات تاریخینه بیر باخیش (جلد دوم)، دکتر جواد هیئت، ۱۳۶۹.
- ۹) ایران تورکلرین اسکی تاریخینه بیر باخیش (جلد ۲)، پروفیسور محمدتقی ذهتابی، نشر اختر ۱۳۸۱.
- ۱۰) مقایسه اللغتین، دکتر جواد هیئت، ویژه نامه جله وارلیق، پاییز ۷۹.
- ۱۱) تاریخ دیریدن ترکان ایران، پروفیسور محمد تقی ذهتابی، نشر اختر ۱۳۸۱.
- ۱۲) تبریز شهر اولین‌ها، صمدسرداری نیا، کانون فرهنگ و هنر آذربایجان ۱۳۸۱.
- ۱۳) مشاهیر آذربایجان (جلد اول)، صمدسرداری نیا، نشر دانیال ۱۳۷۷.
- ۱۴) مشاهیر آذربایجان (جلد دوم)، صمدسرداری نیا، نشر شایسته ۱۳۷۰.
- ۱۵) پنجاه و هفتمین سالگرد ۲۱ آذر، ویژه نامه یول هفته نامه خبری دانشجویان ترک دانشگاه تهران، ۱۸ آذر ۱۳۸۲.
- ۱۶) رازهای سربه مهر، حمید ملازاده، انتشارات مهد آزادی ۱۳۷۶.
- ۱۷) فدرالیسم در ایران، ویژه نامه مرکز تحقیقات مجمع دانشگاهیان آذربایجانی (آبتام)، شهریور ۱۳۸۲.
- ۱۸) اردم، نشریه علمی، فرهنگی و اجتماعی دانشجویان ترک دانشگاه تهران، شماره هفتم، بهار ۱۳۸۳.
- ۱۹) وارلیق درگیسی، پاییز و قیش ۱۳۸۱.
- ۲۰) مستند سینمایی حکومت دموکرات آذربایجان، تهیه شده توسط رسول رضا، وزیر هنری دولت وقت جمهوری آذربایجان شوروی.
- ۲۱) زبان آذربایجان و موقعیت گذشته و کنونی آن در ایران، حسن راشدی ۱۳۸۳.
- ۲۲) دوازده قرن سکوت، اثر ناصر پورپیرار، انتشارات کارنگ ۱۳۸۲.
- ۲۳) مجموعه مقالات سایت www.tribun.com
- ۲۴) دده قورقود، عزیز محسنی، انتشارات تابان، ۱۳۸۱.
- ۲۵) نگاهی گذرا به گسترش و رواج زبان فارسی دری و ترکی آذری در ایران، دکتر م. ع. فرزانه.
- ۲۶) سندی از ظهور شونیسیم در ایران، علی رضا صرافی.
- ۲۷) نشریه اقتصادی، اجتماعی آذربایجان، نشریه دانشجویی دانشجویان ترک دانشگاه تهران.
- ۲۸) آذربایجان و یک قرن جنایات ارامنه، ویژه نامه مجمع دانشگاهیان آذربایجانی، بهار ۸۴.
- ۲۹) قتل عام مسلمانان در دوسوی ارس، صمدسرداری نیا، نشر اختر ۱۳۸۳.

- ۳۰) ایروان یک ولایت مسلمان نشین بود، صمدسرداری نیا.
- ۳۱) آذربایجان در سیر تاریخ، رحیم رییس نیا.
- ۳۲) تورکون قیزیل کیتابی، رفیق اوژدک، کوچورن باقر طحان شیزری.
- ۳۳) نقل از مقاله «پیام پیشه وری» به قلم نوشاد، کیهان شماره ۸۶۳ مورخه ۲۶ دی ۱۳۲۴.
- ۳۴) نشریه دیلماج، شماره ۴، دی ۱۳۸۳.